

Egyértelmű és közérthető szabályozás kellene

a munkavédelem és a tűzvédelem területén¹

Igen sok kérdést kaptam, amelyek a lényegüket tekintve a munkavédelem és a tűzvédelem területéhez vezethetők vissza, mivel nem egyértelmű a meghatározás, vagy nincs rá előírás.

Ahhoz, hogy pontos képet kapjunk a munka- és tűzvédelmi kérdések szabályozásáról, erről a két nagyon fontos területről, valamint az ezekkel kapcsolatos előírások megismeréséről, szükséges egy kicsit visszatekinteni a múltba, és felidézni, hogyan történt, vagyis hol kezdődött a tűz- és munkavédelmi szabályozás, és hogyan jutottunk el a mai állapotba.

A kérdések megválaszolásához a „kályhától” kell elindulni. A munkavédelem esetében kiindulási alpnak lehet tekinteni a Szakszervezetek Országos Tanácsának a 6/1965/XII.7. SZOT számú szabályzatát, amely ÁBEO (Általános Baleset-elhárító és Egészségvédő Óvrendszabály) néven vált ismertté. Abban az időben ugyanis a munkavédelmi terület felügyelete és ellenőrzése a szakszervezetre tartozott.

Az ÁBEO előírásait alapul véve a Művelődésügyi Miniszter 143/1971/MK 14/. MM számú utasítása alapján elkészült a „színházak és színház jellegű intézmények” részére a sokunk által ismert MÜBEO (Művészeti Baleset-elhárító és Egészségvédő Óvrendszabály) mint szakmai szabályozás. Az ellenőrzés és a felügyelet továbbra is a szakszervezetek kezében maradt. A Művészeti Szakszervezetek Szövetsége ellenőrizte az előírások pontos betartását. Ebben az időszakban a rend és a fegyelem volt tapasztalható a munkavédelem területén.

1993-ban megjelent az államilag megalkotott új munkavédelmi törvény, melyet egymás között csak a munkavédelem „államosításaként” emlegetünk. A munkavédelmi ellenőrzés és felügyelet országos szinten – az új törvény érvénybe lépése után – a szakszervezetektől átkerült a Munkavédelmi Felügyelethez. Az új helyzetnek megfelelően szükségessé vált a munkavédelem rendeleti szabályozása. A Művelődési és Közköztartási Miniszter utasítására, a MÜBEO előírásainak figyelembevételével – színházi és szakszervezeti emberekből álló csoport, melynek én is tagja voltam – létrehoztuk a 35/1997.XII.5./MKM számú rendeletet, amely SzBSz (Színház-

művészeti Biztonsági Szabályzat) néven ismert, és jelenleg is ez van érvényben. Ez a szabályzat, amelyet a MÜBEO előírásaira építettünk fel, sok újat tartalmazott, de azóta eltelt tizenkilenc (!) év, és ezalatt igen sok minden megváltozott a technika fejlődése és a művészet területén bekövetkezett változások miatt. Az SzBSz után két évvel megjelent a 47/1999.VIII.4./GKM módosított rendelet, az úgynevezett EBŐ (Emelőgép Biztonsági Szabályzat), amelyben egy külön fejezet foglalkozik a színházi emelőgépek munkavédelmi szabályozásával, ez azonban több esetben eltér az SzBSz előírásaitól. Ez a kettősség igen zavarólag hat, és az a tény is, hogy a színházi emelőgépeket nem nyilvánítja technológiai emelőknak. Egyedüli célravezető megoldás lenne a két rendelet egy közös keretbe foglalása és az egész szabályzat korszerűsítése a mai kor követelményeinek megfelelően. Az elmúlt 19 év alatt a technika, a színpadgépészet, a világítás és a hangrendszerek óriási fejlődésen mentek át, és ezzel együtt a követelmények is változtak. A művészet területén is forradalmi átalakulásnak lehetünk tanúi. Megváltoztak a díszletek, a művészi elképzelések, kialakultak új szórakoztató műsorok, melyek mind más-más megítélést követelnek.

Szükség lenne tehát a teljes munkavédelmi szabályzat korszerűsítésére és egy rendeletben

való összefoglalására a mai kor elvárásának megfelelően, a korszerű technikai fejlődés követelményeinek figyelembevételével. Javasolom ezért egy színházi és munkavédelmi szakemberekből álló bizottság létrehozását a Magyar SzínházTechnikai Szövetségben belül, akik ezt a korszerűsítést elvégeznék, és egy új rendelet (módosított rendelet) formájában a Minisztériumnak hivatalosan beterjesztenék. A módosított rendeletbe bele kellene venni az elmúlt 19 év során megjelent és a színházakra, valamint a kulturális intézményekre vonatkozó rendeleti előírásokat. Így például kockázatértékelést, a munkavédelmi veszélyességi osztályba sorolást is. A kockázatértékelést kötelező volt elkészíteni, és amikor egyes helyeken kértem ezt, igen furcsán néztek rám, hogy miről is beszélek. Véleményem az, hogy ezt egyszerű és közérthető formában kellene megszerkeszteni, hogy mindenki számára világos és alkalmazható legyen.

Az új, korszerűsített Munkavédelmi Szabályzatnak – véleményem szerint – föltétlenül foglalkozni kell a mobil szabadtéri színpadok és nézőterek gyártási, szerelési és üzemeltetési szabályaival, a zenekarok és nézőterek gyártási, szerelési és üzemeltetési szabályaival, a zenekarok fedett vagy fedetlen mobil színpadaival, az alu trust elemek alkalmazásának biztonságtechnikájával. A szabadtéri színpadok mellett

¹ A cikket Kiss István és Leidinger István szakmailag lektorálták.

ide sorolnám még az utazó cirkuszok biztonságtechnikáját, az épített cirkusz munkavédelmi követelményeit, a rekvizitek, valamint a tárgyi és személyi emelők munkabiztonsági előírásait.

Az SZBSZ korszerűsítése során – az általam leírtakon kívül – minden olyan kérdéssel is foglalkozni kell, amely a jelenleg érvényben lévő rendeleti szabályozásban nem megfelelő módon vagy már túlhaladott formában vannak rögzítve.

A színházi tűzvédelem terén még kaotikusabb helyzet alakult ki, mint a munkavédelem terén. Ahhoz, hogy érthető legyen a helyzet, itt is a kezdetekhez kell visszamenni, és innen levezetni a jelenleg kialakult állapotot.

A BM TOP 3/1958.VIII. számú szabályzat helyett 1968. július 1-jén életbe lépett az MSZ-02-103-68 Színházak és Művelődési Létesítmények Tűzrendészeti Szabályai című ágazati szabvány, amelynek egységes végrehajtásáról (az ellenőrzést végző tűzoltók egységes értelmezése érdekében) az akkori országos parancsnokság kiadta a BM TOP 3-68. sz. tájékoztatót. Ez kiindulási alpnak tekinthető a tűzvédelem területén. A szabályzatot a BM TOP (Belügyminisztérium Tűzvédelmi Országos Parancsnoksága) készítette színházak ismerő szakemberek bevonásával. Ez a szabályzat évek múltán teljesen korszerűtlenné vált az idők során bekövetkezett változások miatt. Végül is a szabályzatot a nyolcvanas években rendeletileg megszüntették. A Magyar SzínházTechnikai Szövetségen belül ugyan volt egy próbálkozás egy új szabályzat létrehozására, korszerűsítésére, de végül is a kezdeményezés eredménytelen maradt.

Igaz, a Legfelsőbb Bíróságnak van egy hivatalos állásfoglalása, amely azt mondja ki, ha egy ágazati szabványt megszüntetnek, és nem készítenek helyette újat, akkor a régi, megszün-

tett szabvány előírásai továbbra is irányadónak tekinthetők mindaddig, amíg az új el nem készül. Amennyiben ehhez tartanánk magunkat, akkor sem érnék el megnyugtató eredményt, mivel a mai kor elvárásainak az 1968-as állapotok már nem felelnek meg a megváltozott helyzeteknek és körülményeknek.

Közben a tűzvédelem vonalán is történt változás. A polgári védelem és a tűzoltóság irányításának összevonásával, majd a két szervezet integrálásával létrejött a Katasztrófavédelem. Ezután szigorodott a helyzet, és megváltozott az ellenőrzések rendje is. A Katasztrófavédelem az OTSZ (Országos Tűzvédelmi Szabályzat) előírásait tekinti meghatározónak az ellenőrzései során. A legújabb OTSZ (54/2014.(XII.5.) BM rendelet, amely két évvel ezelőtt került kiadásra, igen alapos és részletes elemzéseket tartalmaz, bár a színház szó egyedül csak a kiürítési számítások során olvasható benne, de vannak művelődési jellegűek is, tehát a szakterület több szabályozása érinti. A színház működésére és üzemeltetésére vonatkozó szabályokat csak többszörös, áttételes megoldásokkal lehet kikövetkeztetni, és mindig embertől függő értelmezés szerint meghatározni. Ezek azonban igen sok esetben téves értelmezéshez vezetnek. Hiányzik az ebből levezethető és a színházakra vonatkozó szakmai szabvány, amely egyértelmű, konkrét és félreérthetetlen meghatározásokat tartalmaz.

Az BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) ún. TvMI-ket (Tűzvédelmi Műszaki Irányelv) ad ki az egyes területekre, egy ilyenben lehetne a színházak tűzvédelmi előírásait pontosítani, főleg a használati szabályok egységes értelmezését kidolgozni. Egy új műszaki irányelvnek – természetesen – az új OTSZ előírásainak is meg kell felelnie, vagyis

az abban leírtak értelemszerű átvétele alapvető szempont lehet.

A színházakra vonatkozó új Tűzvédelmi Műszaki Irányelv kidolgozását a szakterületől várják, ezért javaslom, hogy alakuljon egy bizottság a SzínházTechnikai Szövetségen belül színházi és tűzvédelmi szakemberek bevonásával, és ők fogalmazzák meg ezeket az egyértelmű és közérthető szakmai előírásokat, kötelező érvénnyel.

Az új tűzvédelmi irányelveknek a színházak és kulturális létesítményeken kívül – véleményem szerint – tartalmazniuk kell a cirkuszokra (utazó és épített cirkuszra), szabadtéri fix és mobil lelátókra, valamint a színpadokra vonatkozó tűzvédelmi előírásokat. Ezenkívül ki kellene terjeszteni a zenekari rendezvények esetében használt mobil színpadokra és trust szerkezetek által létrehozott sátorponyvát és világítást, valamint függőnyt és egyéb dekorációt tartó szerkezetekre is. Itt figyelembe kell venni az ezekre már vonatkozó európai szabványokat.

Meggyőződésem, hogy e két fontos szakmai szabványnak a kidolgozása és a mai kor követelményeinek megfelelő korszerűsítése a gyakorlatban fölvetett kérdésekre mindig megadhatja a választ. Őszintén bevallom, nagyon sok esetben én is csak a józan ész és a mögöttem álló szakmai múlt tapasztalatai alapján döntök vagy adok tanácsot, de igen nagy bajban lennék, ha rendeleti alátámasztással kellene hitelesíteni azt, amit mondtam.

Remélem, hogy a munkavédelem és a tűzvédelem területén is rövidesen meg fog születni az új, korszerűsített szabályozás, áttekinthető és világosan megfogalmazott szöveggel.

Bízunk benne!

SCHMIDT JÁNOS

SCENIUS UN1CO

MINDEN EGYBEN:
EDDIG VOLT A CSODA,
DE MOST MÁR A LEHETETLEN IS

PELYHE KFT
Light-Sound-Stage

CLAYPAKY
AN OSRAM BUSINESS

1033 Budapest, Huszti út 34. | Tel.: +36 1 368 92 35 / +36 30 9321 640 / +36 20 9321 640 | www.pelyhe.hu | pelyhe@pelyhe.hu